

Informacje o przygotowaniu do diakonatu stałego w archidiecezji katowickiej

Spis treści:

Ośrodek Formacji Diakonów Stałych Archidiecezji Katowickiej	1
Wymagania stawiane kandydatom do diakonatu stałego	1
Zgłoszenia kandydatów	2
Przebieg formacji do diakonatu stałego	3
Koszty formacji.....	3
Proboszcz kandydata w procesie formacji do diakonatu stałego	3
Diakonat stały (informacje podstawowe)	4
Akcenty archidiecezjalne w posłudze diakonów stałych	5
Abp Wiktor Skworc, Status diakona stałego w archidiecezji katowickiej	5

Ośrodek Formacji Diakonów Stałych Archidiecezji Katowickiej

Ośrodek Formacji Diakonów Stałych Archidiecezji Katowickiej (dalej: OFDSAK) działa od 1 października 2016 roku na mocy dekretu abp. Wiktora Skworca (VT – II 3554/16 z 15.09.2016) i ma zadanie przygotowywać kandydatów do diakonatu stałego z archidiecezji katowickiej, ale może też przyjmować kandydatów z innych diecezji (na podstawie skierowania biskupa miejscy).

Kontakt:

ks. Grzegorz Strzelczyk
(dyrektor OFDSAK)
tel. 530 203 249

OFDS@archidiecezjakatowicka.pl

strona internetowa: <http://diakonat.katowice.pl>

Facebook: <https://web.facebook.com/OFDKSAK/>

Twitter: https://twitter.com/dk_staly_kce

Wymagania stawiane kandydatom do diakonatu stałego

Diakonem stałym w Kościele katolickim może zostać:

- ⇒ mężczyzna żonaty, który ukończył trzydziesty piąty rok życia, po piątym roku małżeństwa i za zgodą żony;
- ⇒ mężczyzna nieżonaty, który ukończył dwudziesty piąty rok życia (uwaga: w archidiecezji katowickiej nie mamy możliwości formowania młodych kandydatów – wymaga to struktury „zamkniętej”, analogicznej do seminarium duchownego, zatem przyjmujemy kandydatów zasadniczo po ukończeniu 35 roku życia).

W archidiecezji katowickiej do formacji dopuszcza się mężczyzn zasadniczo **przed ukończeniem 55** roku życia.

Święcenia mogą być udzielone po zakończeniu przez kandydata **trzyletniej formacji poprzedzonej okresem propedeutycznym**. Wymóg ten dotyczy także kandydatów, którzy wcześniej odbyli studia teologiczne. Ci, którzy ich nie odbyli mają dwie możliwości:

- ⇒ odbycie pełnych studiów (zalecana niestacjonarna teologia na WTL UŚ – wówczas zalecane jest zgłoszenie się do formacji po I roku studiów);
- ⇒ odbycie trzyletniego studium w ramach OFDSAK (zgodnie z *ratio studiorum* to co najmniej 1000 godzin zajęć rozłożonych na co najmniej 6 semestrów);

Kandydat do diakonatu stałego musi być bierzmowany i wolny od nieprawidłowości wymienionych w kanonie 1041 *Kodeksu prawa kanonicznego*:

„Do przyjęcia święceń nieprawidłowymi są:

1. kto podlega jakiegokolwiek formie amencji lub innej chorobie psychicznej, na skutek której — po zasięgnięciu opinii biegłych — jest uważany za niezdolnego do właściwego wykonywania posługi;
2. kto popełnił przestępstwo apostazji, herezji lub schizmy;
3. — *[nie dotyczy diakonów stałych]*
4. kto popełnił dobrowolne zabójstwo albo spowodował spędzenie płodu, gdy skutek nastąpił, oraz wszyscy pozytywnie współdziałający;
5. kto poważnie i z rozmysłem zranił siebie lub innego albo usiłował odebrać sobie życie;
6. kto wykonał akt święceń zarezerwowany mającym święcenia biskupie lub prezbiteratu, albo nie mając tych święceń, albo nie mogąc go wykonać na skutek zakazu wynikającego z jakiejś kary kanonicznej deklarowanej lub wymierzonej”.

Zgłoszenia kandydatów

Kolejny cykl formacji do diakonatu stałego rozpocznie się w październiku 2018. Zgłoszenia kandydatów w OFDSAK będą przyjmowane zasadniczo do końca maja 2019 (można zgłaszać się wcześniej, ale raczej nie później).

Osoby zainteresowane diakonatem stałym, poszukujące pogłębionych informacji można kierować bezpośrednio do dyrektora OFDSAK. **Bardzo prosimy, by Księża Proboszczowie kierowali do formacji jedynie mężczyzn dobrze znanych, już stabilnie zaangażowanych w posługę w parafii.**

Procedura zgłoszenia:

Kandydat po uzyskaniu wstępnej akceptacji ze strony żony i proboszcza:

- ⇒ **zgłasza się do dyrektora** OFDSAK w celu sprawdzenia, czy nie występują nieprawidłowości do święceń oraz spełnione są warunki formalne (brak nieprawidłowości itd.) – prosimy o pierwszy kontakt przez e-mail lub telefonicznie (OFDS@archidiecezjakatowicka.pl, 530203249) w celu umówienia się na spotkanie (w przypadku kandydatów żonatych uczestniczy w nim także małżonka; dyrektor – w miarę możliwości przed rozmową – kontaktuje się z proboszczem kandydata).
- ⇒ **zwraca się z pisemną prośbą do arcybiskupa katowickiego o dopuszczenie do formacji do diakonatu stałego** w OFDSAK; w prośbie zawiera lub do niej dołącza *curriculum vitae* uwzględniające zwłaszcza odbytą formację zaangażowanie w życie Kościoła;
- ⇒ uzyskuje **pisemną zgodę żony** na podjęcie formacji do diakonatu stałego i dołącza ją do wyżej wymienionej prośby;
- ⇒ uzyskuje **pisemną opinię własnego proboszcza** o swojej zdadności do podjęcia formacji do diakonatu stałego i dołącza ją do wyżej wymienionej prośby;
- ⇒ wraz z własnym proboszczem (w przypadku żonatych także z małżonką) udaje się na **rozmowę z arcybiskupem katowickim**, po której arcybiskup podejmuje decyzję o dopuszczeniu do formacji.

Po dopuszczeniu do formacji aspirant składa w OFDSAK poprzez kancelarię kurii następujące dokumenty (wystarczająco uwierzytelnione przez notariusza kurii kopie):

- ⇒ akt chrztu (z potwierdzeniem bierzmowania i ewentualnego małżeństwa);
- ⇒ curriculum vitae (jeśli nie było dołączone do prośby, o której była mowa wyżej);
- ⇒ dyplom studiów teologicznych (lub innych istotnych z punktu widzenia formacji);
- ⇒ zaświadczenia ewentualnego przyjęcia posług lektoratu lub akolitu.

Przebieg formacji do diakonatu stałego

Pierwszy etap formacji (aspirantura)

trwa ok. 3 miesiące (6 całonocnych spotkań) i poświęcony jest głównie pogłębieniu u aspirantów (i ich rodzin) świadomości tego, czym jest diakonat stały oraz – w związku z tym – wstępnej weryfikacji, czy rzeczywiście posiadają oni ludzkie i duchowe sprawności konieczne do podjęcia posługi. W spotkaniach uczestniczą także małżonki aspirantów. Okres propedeutyczny kończy się rekolekcjami.

Każdy z aspirantów wybiera sobie kierownika duchowego (zatwierdzanego przez biskupa), który towarzyszy mu przez cały okres formacji wspierając proces przygotowania duchowego do święceń i posługi.

Drugi etap formacji (kandydatura)

trwa 6 semestrów i związany jest z formacją teologiczną oraz praktycznym przygotowaniem do posługi. Jego kształt zależy od poziomu wykształcenia teologicznego zdobytego wcześniej przez kandydatów (kandydaci po studiach teologicznych: 8 spotkań formacyjnych + 3 dni skupienia w semestrze, kandydaci odbywający studium teologiczne ponadto: 10 spotkań piątek-sobota [4+8h] i egzamin *ex universa* po 6 semestrach).

W czasie drugiego etapu kandydaci do diakonatu stałego przyjmują posługi lektoratu i akolitu (podobnie jak kandydaci do święceń prezbiteratu).

Trzeci etap

jest bezpośrednim przygotowaniem do święceń (najważniejsze są tu co najmniej pięciodniowe rekolekcje zamknięte).

(Szczegółowe normy dotyczące formacji zawarte są w wydanych przez Konferencję Episkopatu Polski [Wytycznych dotyczących formacji, życia i posługi diakonów stałych w Polsce \[kliknij\]](#)).

Koszty formacji

Okres propedeutyczny i formacja uzupełniająca: 250 zł. / semestr (wszyscy kandydaci).

Ponadto kandydaci bez studiów teologicznych: trzyletnie studium teologiczno-pastoralne: 360 zł / semestr albo pełne studia teologiczne – wówczas opłaty ustala Wydział Teologiczny.

Ewentualna partycypacja parafii w kosztach formacji – do ustalenia indywidualnego.

Wpłaty gromadzone są na wydzielonym na potrzeby formacji koncie archidiecezji katowickiej: 77 1600 1055 1848 6348 7000 0003 (BNP Paribas).

Proboszcz kandydata w procesie formacji do diakonatu stałego

Proboszcz:

- ⇒ wydaje opinię o zdatości zainteresowanego diakonatem stałym do podjęcia formacji,
- ⇒ koordynuje posługę kandydata dbając szczególnie o to, by zapoznawał się z praktycznymi aspektami posługi liturgicznej, słowa i miłosierdzia,
- ⇒ kontaktuje się cyklicznie także z małżonką (rodziną) kandydata,
- ⇒ wydaje opinię o zdatości kandydata do podjęcia posługi diakona stałego,
- ⇒ dba o formowanie świadomości członków wspólnoty parafialnej co do istoty diakonatu stałego.

Diakonat stały (informacje podstawowe)

[podstawowe informacje – do wykorzystania w formacji członków wspólnoty parafialnej]

Diakoni stali to mężczyźni, którzy przyjęli pierwszy stopień sakramentu święceń nie jako etap na drodze do prezbiteratu, lecz by na stałe służyć ludowi Bożemu zwłaszcza poprzez:

- ⇒ posługę miłosierdzia (działalność charytatywna, społeczna itd.);
- ⇒ posługę słowa (głoszenie homilii, katecheza parafialna, grupy formacyjne, ewangelizacja);
- ⇒ posługę liturgiczną (asystowanie biskupowi i prezbiterom w czasie mszy św., przewodniczenie liturgii godzin, odprawianie nabożeństw).

Diakoni stali są więc duchownymi, ale utrzymują się z pracy zawodowej i mogą mieć rodziny (założone przed święceniami).

Posługa diakonów stałych powszechnie obecna w starożytności chrześcijańskiej w Kościele łacińskim praktycznie zanikła w średniowieczu. Przez stosunkowo długi czas święcenia diakonatu były udzielane wyłącznie kandydatom do prezbiteratu, zatem obecność i posługa diakonów ograniczała się do krótkiego okresu pomiędzy tymi święceniami a prezbiteratem. Wprawdzie Sobór Trydencki zalecił powrót do posług znanych ze starożytności, jednak zalecenie to pozostało martwe aż do XX wieku, kiedy zostało powtórzone przez Sobór Watykański II i ostatecznie zrealizowane w 1967 roku poprzez przywrócenie diakonatu stałego w Kościele katolickim (Paweł VI, List apostolski *Sacrum diaconatus* z 18 czerwca 1967).

Poszczególne konferencje episkopatów krajowych mogły odtąd podejmować decyzje co do przywrócenia diakonatu stałego w danym kraju oraz ustanawiać szczegółowe normy dotyczące różnych aspektów ich przygotowania i posługi.

Konferencja Episkopatu Polski podjęła decyzję o wprowadzeniu diakonatu stałego 20 czerwca 2001 roku, zaś 22 stycznia 2004 roku Kongregacja ds. Edukacji Katolickiej zatwierdziła przygotowane przez KEP [Wytyczne dotyczące formacji, życia i posługi diakonów stałych w Polsce \[kliknij\]](#) (są one uszczegółowieniem norm zawartych w dokumentach watykańskich z 1998 roku: [Kongregacji Edukacji Katolickiej *Ratio fundamentalis institutionis diaconorum permanentium* oraz Kongregacji ds. Duchowieństwa *Directorium pro ministerio et vita diaconorum permanentium* \[kliknij\]](#)).

Katechizm Kościoła Katolickiego tak opisuje tożsamość i misję diakonów:

1569 "Na niższym szczeblu hierarchii stoją diakoni, na których nakłada się ręce 'nie dla kapłaństwa, lecz dla posługi'" [Sobór Watykański II, konst. *Lumen gentium*, 29; por. dekret *Christus Dominus*, 15]. Przy święceniach diakonatu tylko biskup wkłada ręce. Oznacza to, że diakon jest specjalnie związany z biskupem w zadaniach swojej "diakonii" [Por. św. Hipolit, *Traditio apostolica*, 8].

1570 Diakoni uczestniczą w specjalny sposób w posłaniu i łasce Chrystusa [por. Sobór Watykański II, konst. *Lumen gentium*, 41; dekret *Apostolicam actuositatem*, 16]. Sakrament święceń naznacza ich pieczęcią ("charakterem"), której nikt nie może usunąć. Upodabnia ich ona do Chrystusa, który stał się "diakonem", to znaczy sługą wszystkich [por. Mk 10, 45; Łk 22, 27; św. Polikarp, *Epistula ad Philippenses*, 5, 2]. Do diakonów należy między innymi asystowanie biskupowi i prezbiterom przy celebracji Boskich misterii, szczególnie Eucharystii, jej udzielanie, asystowanie przy zawieraniu małżeństwa i błogosławienie go, głoszenie Ewangelii i przepowiadanie, prowadzenie pogrzebu i poświęcanie się różnym posługom miłości [por. konst. *Lumen gentium*, 29; konst. *Sacrosanctum Concilium*, 35; dekret *Ad gentes*, 16].

1571 Od czasu Soboru Watykańskiego II Kościół łaciński przywrócił diakonat "jako właściwy i trwały stopień hierarchiczny" [Sobór Watykański II, konst. *Lumen gentium*, 29], podczas gdy Kościoły wschodnie zachowały go nieprzerwanie. Diakonat stały, który może być udzielany żonatym mężczyznom, stanowi znaczne wzbogacenie posłania Kościoła. Istotnie, jest czymś

właściwym i pożytecznym, by mężczyźni, którzy pełnią w Kościele prawdziwie posługę diakona, czy to w życiu liturgicznym i duszpasterskim, czy to w pracy społecznej i charytatywnej, "byli umacniani przez obrzęd włożenia rąk przekazany tradycją apostołską i złączeni ściślej z ołtarzem, aby przez sakramentalną łaskę diakonatu mogli skuteczniej wykonywać swoją służbę" [Sobór Watykański II, dekret *Ad gentes*, 16]

Akcenty archidiecezjalne w posłudze diakonów stałych

[Wypowiedź abp. Wiktora Skworca na temat diakonatu stałego w archidiecezji \[kliknij\]](#)

Diakoni stali w archidiecezji katowickiej zasadniczo utrzymują się (i rodziny) z pracy zawodowej, którą wcześniej wykonywali – nie muszą jej zmieniać po święceniach (ani przerywać na okres formacji).

Posługę pełnią w parafii, w której mieszkają, pod kierunkiem proboszcza.

Zadania wyznacza się im się zgodnie z ich możliwościami – posługują w czasie, który pozostaje po wypełnieniu obowiązków rodzinnych i zawodowych.

Obecnie w Kościele katowickim posługuje trzech diakonów stałych. Za formację permanentną wyświęconych diakonów stałych odpowiada ks. Janusz Wilk.

W OFDSA K formację odbywa obecnie 16 mężczyzn (2 na III roku, 6 na I roku, 8 na okresie propedeutycznym), z czego 15 jest żonatych a 5 ukończyło pełne studia teologiczne.

Abp Wiktor Skworec, *Status diakona stałego w archidiecezji katowickiej*

[Wiadomości Archidiecezjalne 2016, *Suplement*, S 20]

Istotą posłannictwa diakonów jest służba (*diakonia*), do której wykonywania diakoni wzmocnieni są łaską sakramentu święceń. W odniesieniu do wypełniania tejże posługi w archidiecezji katowickiej ustala się dla diakonów stałych następujące normy:

1. Diakon stały z chwilą przyjęcia święceń staje się duchowym inkardynowanym do archidiecezji katowickiej (por. kan. 266 *Kodeksu prawa kanonicznego*). Swoją posługę wykonuje pod jurysdykcją Arcybiskupa Metropolity Katowickiego w tym wszystkim, co dotyczy duszpasterstwa, sprawowania kultu Bożego oraz dzieł apostołatu w zakresie przewidzianym udzieloną mu misją kanoniczną.
2. Diakon stały wypełnia wszystkie posługi i zadania zasadniczo w parafii, gdzie faktycznie wraz z rodziną zamieszkuje. Powołany jest do głoszenia wiernym słowa Bożego i asystowania podczas różnych celebracji liturgicznych. Konkretny zakres jego zadań w parafii określa proboszcz, pamiętając, że diakon stały może udzielać chrztu świętego, komunii świętej, przewodniczyć obrędom żałobnym i pogrzebowym na cmentarzu oraz przewodniczyć liturgii godzin, a także sprawować sakramentalia. Stałe obowiązki poza parafią diakon stały podejmuje jedynie za zgodą Arcybiskupa Metropolity Katowickiego.
3. Szczególnym zadaniem diakona stałego jest poświęcanie się dziełom miłosierdzia i pomoc potrzebującym (por. Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*, nr 29) oraz włączanie się w różnorodne działania duszpasterskie.
4. Diakon stały posłany na mocy święceń do pełnienia służby w Kościele zobowiązany jest do przyczyniania się do wzrostu świętości Kościoła poprzez prowadzenie świętego życia (por. kan. 210 *Kodeksu prawa kanonicznego*), czyli do dbałości o wzrost w doskonałej miłości (por. Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*, 40, Jan Paweł II, *Adhortacja apostołska „Pastores dabo vobis”*, nr 20).
5. W formacji diakona stałego szczególne miejsce zajmują: Arcybiskup Metropolita Katowicki, proboszcz własnej parafii, opiekun diakonów stałych w archidiecezji katowickiej, wspólnota, w której diakon pełni posługę oraz jego rodzina. Środkami formacji duchowej diakona stałego są: dni skupienia, okazjonalne spotkania wyznaczone przez opiekuna diakonów stałych oraz coroczne rekolekcje przeżywane wspólnie z rodziną (na przykład rekolekcje oazy rodzin czy inne propozycje domów rekolekcyjnych kierowane do małżeństw i rodzin).

6. Żonaty diakon stały powinien dbać o formację żony i dzieci. Diakon i jego żona winni być żywym przykładem miłości i wierności małżeńskiej. Ich życie winno być świadectwem tego, jak obowiązki rodzinne, praca i posługiwanie mogą być zharmonizowane w służbie misji Kościoła. Wskazane jest, aby diakon stały wraz ze swoją rodziną należał do ruchów czy wspólnot kościelnych, które ukierunkowane są na formację małżeństw i rodzin.
7. Diakon stały zachęcany jest co celebracji całości liturgii godzin, zaś zobowiązany – do codziennego celebrowania jutrzni i niesporów. Zaleca się również, by każdego dnia odprawiał medytację, nawiedzał Najświętszy Sakrament oraz odmawiał kompletę.
8. Diakon stały powinien dbać także o formację intelektualną, której służą systematyczne: lektura Pisma Świętego, lektura tekstów Magisterium, studium ksiąg liturgicznych, udział w kursach i szkoleniach organizowanych przez instytucje kościelne.
9. Diakon stały – włączony w szeregi duchowieństwa archidiecezji katowickiej – w kwestiach polityczno-społecznych kieruje się katolicką nauką społeczną, wskazaniem Konferencji Episkopatu Polski i nauczaniem Arcybiskupa Metropolity Katowickiego.
10. Zgodnie z duchem kan. 278 § 3 *Kodeksu prawa kanonicznego* diakon stały nie angażuje się bezpośrednio w działalność polityczną, samorządową i związkową.
11. Diakon stały utrzymuje się z dochodów pochodzących ze swojej pracy zawodowej.
12. W szczególnych i trudnych przypadkach losowych diakon stały przedstawia swoją sytuację Arcybiskupowi Metropolicie Katowickiemu.
13. Strojem diakona stałego archidiecezji katowickiej jest strój świecki. Podczas pełnienia posługi liturgicznej strojem tym jest alba i stuła noszona z lewego ramienia na prawy bok lub alba, stuła i dalmatyka.
14. Diakon stały nie używa w odniesieniu do siebie formy „ksiądz”, a jedynie określenia „diakon”, dodając swoje imię i nazwisko.